

Kalamajandi õuemurul on mälestuskivi Rudolf Sirgele, Vilde kirjanduspreemia esimesele laureaadile. Kirjanik jättis 1965. aastal talle määratud preemiaraha kalakasvanduse hambarahaks. Sirge oli kõva kalamees.

ILME POST

ARAVUSE - VILJAKASVATUSEST KALAKASVATUSENI

ILME POST
REIN TENSON

toimetus@virumaateataja.ee

Baltimaade ja Valgevene forellikasvanduste varustamisel oli tähtis roll Aravuse forellikasvandusel, kus poolekilosel kalad kasvasid kahe-kolmekilosteks maiuspaladeks.

Aravuse (saksa keeles Arrowous) poolmõis eraldus Kaarli mõisast 1852. aastal. Mõisal oli vähe põllumaad, ent võimalusi lõi siin Kunda jõgi, millele rajati vilja- ja villaveski. See tegi paiga ümbruskonnas tuntuks.

Pärast mõisate laiali jaotamist on paiga ja veski eraomanikeks olnud teadaolevalt perekonnad Pödder ja Toots. Alice ja Karl Toots omandasid veski 1940. aastal. Karl Toots kasvas lüpsikarja ja tõuhobuseid ning jätkas vee jõul käitatava villatööstuse traditsiooni. Peagi ettevõtte natsionaliseeriti ja omanik viidi Siberisse.

Uus elu algas Aravusel 1965. aastal, mil Vilde kolhoosile anti Põlula ja Roela metskonnalt 500 hektari suurune maatükk. Algasid ulatuslikud maaparandustööd. Ettevõtlik esimees August Lepasaar plaanis Aravusele ehitada vähi- ja kalakasvanduse, kasutades sel-

leks ära juba olemas paistu. Kalakasvandus alustas 1967. aasta lõpul. Maimud kasvatati ise ja turukala tuli aasta-aastalt juurde. Siis piiras tootmismahu patsatööda, merekalast ja jahust segatud pudru kasutamine, suur töömaht ja väike juurdekasv.

Edasi tuli kuivsooda ajastu. Esimene kodumaine kuivsooda retsept pandi Valga jõusöödatehase tarbeks kokku just Aravuse katsete põhjal.

Praegu tiksuvad söödajagajad, konteinerid veavad kust tahes maailma otsast kohale parima koostisega graanulsööta. Ja need pudrusegamise rasked ajad oluks nagu halb unenägu. Lugupidamine nendel aegadel töötanute vastu.

Algselt kümnetonnise võimsusega forellimajand kasvas toodangu kuni kuuekordseks. Osteti osa Narva Elektri jaama jahutusvee kanalist, kuhu asutati sumbamajand. Kasutati ära sealne soe vesi.

Sinna veeti poolekilosel kalad, tagasi kahe-kolmekilosel. See kala töödeldi soolakalaks ja pakendati vaakumpakendisse.

Suur oli Aravuse roll Valgevene ja Baltimaade forellikasvanduste varustamisel nn silmtäpp-faasis kalamarjaga. Seda müüdi siit miljonite marjaterade kaup. Majand oli usaldusväärne ja eesrindliku biotehnikaga. Siit oli kolleegidel alati midagi õppida.